

Furustad och Grå kulle

Välkommen till Furustad och Grå kulle

De båda naturreservaten Furustad och Grå kulle ligger vid sjön Stora Les östsida. Grå kulle består av en två kilometer lång sträcka med branta stränder avbrutna av raviner medan Furustad utgörs av ett botaniskt och kulturhistoriskt värdefullt torpställe med omgivande skogsmark. I Furustad ingår också den tallbevuxna Furustadsön och i båda reservaten omgivande vattenområden. Den djupa sjön Stora Le har med sina ishavsrelikter stora naturvärden. Här lever exempelvis hornsimpan som är Dalslands landskapsfisk.

Ask, *Fraxinus excelsior*

Frukt

Blomställning, i knopp och i blom

Skogarna

Skogarna i båda reservaten är svårtillgängliga vilket har gjort att de undgått avverkning. Träden har fått stå kvar och uppnått en ansevärd ålder. I de bördigare stråken ner mot sjön växer granskog som uppskattas till över hundra år gammal. Enstaka träd är betydligt äldre. Här finns också gott om död ved i form av lågor i olika stadier av förmultning. Bland rasbranternas block växer också lövträd som asp och björk. Här man hittar hassel, blåsippe, stor blåklocka, liljekonvalj, ormbär och trolldruva. Uppe på de magrare höjderna och hållmarkerna dominerar tallskog.

Mossor och lavar

Särskilt i den norra sluttningen av Grå kulle och Märddrågarna hyser skogen en rik kryptogamflora, det vill säga här finns gott om mossor, lavar och svampar. Många av arterna är rödlistade. I området finns en av endast två i Sverige kvarvarande lokaler för den akut hotade stiftärrlaven. Arten är mycket känslig för luftföroreningar och den klarar heller inte att skog som ger nödvändig skugga avverkas. I den mycket gamla skogen norr om Yxetjärnet växer tagellav, skägglavar och levermossor.

Lind, *Tilia cordata*

Frukt

Blomställning

Gården Furustad

Gården Furustad var tidigare ett torp som tillhörde byn Valsebo. Det brukades redan under början av 1700-talet och odlingarna var koncentrerade till den nedre och bördigare delen av dalgången. Jordbruket upphörde under 1960-talet och några av de forna åkrarna och ängarna är nu bevuxna med lövträd som ask, lind och lönn.

Frukt

Blomställning

Lönn, *Acer platanoides*

Grå kulle

Områdets högsta punkt Grå kulle har fått ge namn åt reservatet. Berget mäter 200 meter över havet. Det är främst mindre branta strandavsnitt som Kollsbonäset och uddarna väster om Grå kulle som utnyttjas för landstigning och ibland för övernattning. I en del av de syd- och västvända bergbranterna finns en rikare flora. Här hittar man lind och vispstarr som växer i tuvor. Under våren lyser blåsippornas blommor himmelsblått och senare blommor trolldruva med oansenliga blommor. Den illaluktande växten får sedan blanksvarta bär som är vackra men mycket giftiga. I branterna väster om Örnhusjärnet växer kantlök som är mycket sällsynt. I Sverige finns den numera kvar endast längs Stora Les stränder.

Trolldruva,
Actaea spicata

Tuva med blodrot, *Potentilla erecta*,
kamäxing, *Cynosurus cristatus*,
rödclint, *Centaurea jacea*,
svartkämpar, *Plantago lanceolata*,
blåklocka, *Campanula rotundifolia*,
jungfrulin, *Polygala vulgaris* och
prästkra, *Leucanthemum vulgare*

Midsommaräng

Den ännu öppna odlingsmarken sköts nu med slåtter och är en härlig sommaräng med en rik flora. Här växer rikligt med orkidén brudsporre som i folkmun förr så passande kallades brudgran. Orkidén är högvuxen och har en lång toppig blomställning i rent vitt, rosa, blekt violett eller purpurrött. På ängen hittar man också det

Vispstarr,
Carex digitata

Brudsporre,
Gymnadenia conopsea
var. *conopsea*

späda jungfrulinet, prästkra, blåklocka och vädclint. Fyrkantig johannesört, rödclint, gullviva och blodrot är andra ängsväxter. I blomsterprakten söker fjärilar som nässelfjäril, gräsfjärilar, pärlmorfjärilar och olika humlearter pollen och nektar.

Gråspett, *Picus canus*
flygande hona, sittande hane

♀

Skogsfåglar

Flera av fågelarterna i reservaten är knutna till barrskogar. Järpe trivs i närheten av mossar och andra fuktiga marker. Den är den minsta av våra skogshöns och har man tur kan man också stöta på den största, tjädern. Båda kan när de skräms upp med brakande och bullrande vingslag, sätta skräck i den modigaste vandraren.

Tofsmesen är med sin hjässtofs svår att ta fel på och kommer man fågeln nära syns det att ögonen är rubinröda. Den nattaktiva pärlugglan och duvhöken är andra arter som håller till i barrskogar.

Spillkråkan hörs på långt håll och är därför lätt att observera medan gråspetten för en mer undanskymd tillvaro. Ryggen är gröngul vilket avslöjar att hackspetten ofta rör sig på marken i jakt efter myror och andra insekter.

Vid Kollsbonäset har vitryggig hackspett tidigare noterats. Den är beroende av lövskogar och lövträdsrika blandskogar gärna vid sjöar och vattendrag och är akut hotad. Idag finns endast ett litet fåtal kvar i landet.

Reservatsgräns

Stig

Mindre väg

Väg

Informationsskylt

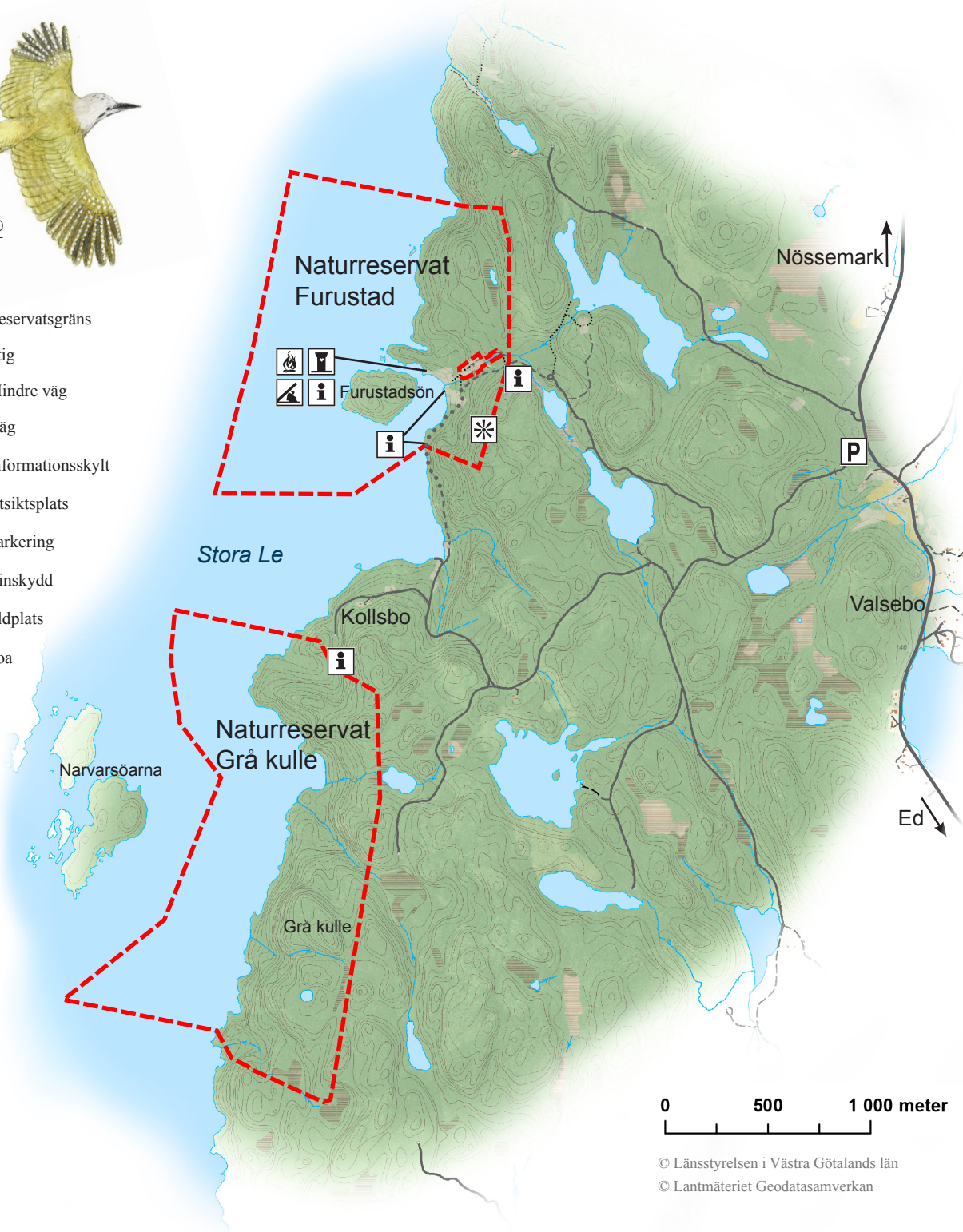
Utsiktsplats

Parkering

Vinskydd

Eldplats

Toa

0 500 1 000 meter

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Friluftsliv och historia

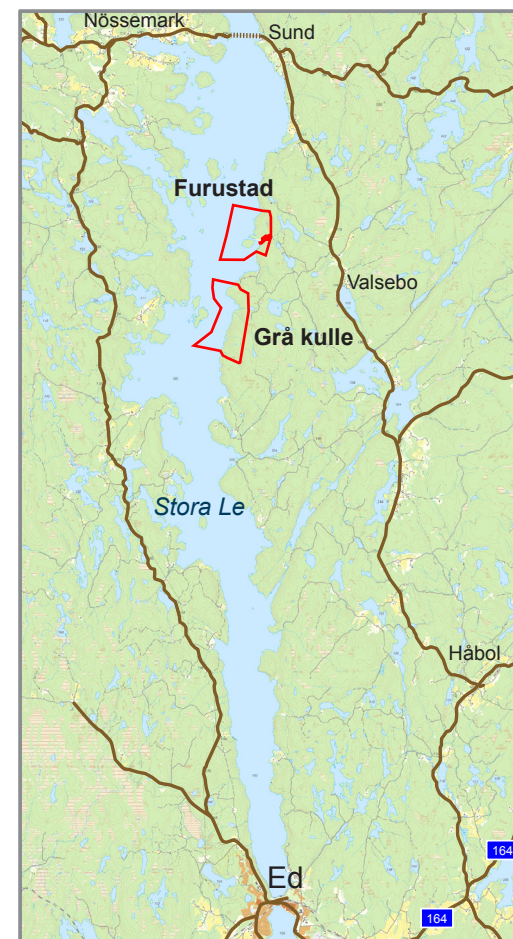
Läget innanför Furustadsön gör området till en populär tilläggsplats för kanotister och båtburna turister. Här var förr ett färjeläge och en gammal stenbrygga finns kvar. I bäcken som rinner ut vid bryggan finns rester efter en vattendriven såg och längre upp låg en smedja.

I kanten av ängen finns en lägerplats med vindskydd, grillplats, vedförråd, utedass och sopkärl. Om man letar sig upp till toppen av berget sydost om gården får man en fantastisk utsikt över Stora Le.

Så hittar du till Furustad och Grå kulle

Furustad och Grå kulle nås lättast sjövägen men även via en väg genom skogen från Valsebo. Från väg 164, strax öster om Ed, kör mot Håbol, sen mot Nössemark. Från Bengtsfors kör mot Årtemark följ skyltning Halden, Nössemark. Kommer man norrifrån ligger byn Valsebo sju kilometer söder om Sund. Från parkeringen är det 2,5 km att gå på grusväg och stigar fram till Furustad. Söderut i detta reservat kan man längs med sjöstranden fortsätta på en stig och sedan en skogsbilväg fram till Grå kulle. Från parkeringen kan man också vandra 3,5 km direkt till Grå kulle.

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Text: Ulla Åshede
Illustrationer: Kerstin Hagstrand-Velicu
Väst kuststiftelsen 2017